

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра економіки

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Декан факультету

\_\_\_\_\_ д.е.н., професор А.Д. Діброва  
“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2022 р.

**“СХВАЛЕНО”**

на засіданні кафедри економіки

Протокол № 15 від “17” травня 2022 р.

Завідувач кафедри

В. Байда д.е.н., професор В.В. Байдала

**”РОЗГЛЯНУТО ”**

Гарант ОП (Економіка підприємства)

\_\_\_\_\_ О.Єрмаков д.е.н., професор О.Ю. Єрмаков

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**“УПРАВЛІНСЬКА ЕКОНОМІКА”**

спеціальність 051 Економіка

освітня програма Економіка підприємства

Факультет Економічний

Розробник: доцент кафедри економіки, к.е.н., доц. Балан О.Д.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2022 р.

## 1. Опис навчальної дисципліни

«Управлінська економіка»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	051“Економіка	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1 рік підготовки	1 рік підготовки
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	60 год.	106 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: опанування науковими положеннями економічної роботи управлінського персоналу підприємства, формування системи теоретичних і прикладних знань про методи і процеси управління формуванням, функціонуванням та розвитком потенціалу підприємства як збалансованої соціально-економічної системи.

Завдання:

- формування знань про закономірності розвитку підприємств та організацій й особливості економічної роботи в умовах глобалізації економіки і конкуренції;
- набуття навиків з організації трудових процесів, управління витратами, потенціалом підприємницьких структур, корпоративними фінансами і їх використання;
- оволодіння прийомами й методами управління бізнес-проектами і програмами;
- вивчення мотиваційної поведінки працівників, управління персоналом та уміння застосовувати адекватні для конкретних виробничих умов системи мотивації праці;
- оволодіння способами аналізу соціальних процесів та вміння

користуватись прийомами регулювання соціально-трудових відносин;

– ознайомлення з міжнародним досвідом роботи організацій у сфері управління підприємством, регулювання економіки і політики в умовах конкуренції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен.

**знати:** понятійний апарат дисципліни; теоретичні основи та методичні підходи до управління потенціалом підприємства в цілому та окремими його складовими; методи і процеси формування, функціонування та розвитку потенціалу підприємства;

**вміти:** на практиці застосовувати методологічний апарат дисципліни; використовувати методи та інструменти управлінської роботи; виконувати дії щодо формування, використання та розвитку потенціалу підприємства; проводити оцінку досягнення цілей управління потенціалом підприємства; проводити аналіз результативності підприємницьких структур; обґрунтовувати і використовувати механізми запобігання кризі та антикризового управління.

#### **Набуття компетентностей:**

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень. СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

### **3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми навчання**

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти економічної діяльності управлінського персоналу

Тема 1. Концептуальні засади управлінської економіки

Суть, завдання та цілі дисципліни «Управлінська економіка».

Принципи управлінської економіки.

Методи науки

Тема 2. Особливості функціонування організаційних структур в управлінні підприємствами

Поняття, складові елементи та вимоги до організаційних структур.

Рівні та методи управління підприємством.

Класифікація організаційних структур управління.

Корпоративне управління.

Тема 3. Альтернативні моделі поведінки виробничого підприємства в ринковому середовищі

Модель максимізації прибутку та продаж.

Модель росту.

Модель доданої вартості.

Модель управлінської поведінки.

Тема 4. Управління економічною власністю суб'єктів господарювання

Підходи в управлінні підприємством та принципи управління.

Способи закріплення прав власності у суспільстві.

Економічні та юридично-правові відносини власності.

Тема 5. Системний підхід до управління персоналом

Управління трудовими ресурсами як система.

Планування трудових ресурсів

Аналіз якісного стану та плинності персоналу.

Мотивація управлінського персоналу

Тема 6. Методичні засади антикризового управління підприємствами

Сутність та методологія досліджень кризових явищ

Антикризове управління діяльністю підприємства

Технологія впровадження антикризових управлінських рішень

Тема 7: Управління земельними ресурсами – завдання, функції та принципи

Основні положення управління земельними ресурсами

Завдання управління земельними ресурсами:

Функції управління земельними ресурсами

Принципи управління земельними ресурсами.

Трансформація земельних угідь та економічна оцінка її проведення  
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти управлінської економіки  
Тема 1. Управлінські рішення при різних умовах господарювання  
(визначеності, ризику, невизначеності)  
Розробка та прийняття рішень в умовах визначеності  
Концепція ризику  
Концепція управлінських рішень в умовах невизначеності  
Тема 2. Оцінка виробничих функцій в системі управління підприємством  
Властивості виробничих функцій  
Методика вимірювання виробничих функцій  
Добір виробничих функцій (лінійна, квадратична, кубічна, степенева)  
Тема 3. Механізми формування та управління витратами через центри  
відповідальності  
Характеристика місць виникнення витрат і центрів відповідальності.  
Формування кошторисів по центрах відповідальності.  
Ефективність використання центрів відповідальності на формування  
собівартості.  
Тема 4. Управління фінансово-кредитним забезпеченням підприємств  
Концептуальні засади розвитку підприємств та взаємозв'язок з  
фінансовим забезпеченням  
Методичні підходи до дослідження фінансово-кредитного стану  
підприємств  
Фінансово-кредитна стратегія розвитку підприємства  
Тема 5. Теоретико-методологічна модель управління потенціалом за  
вартісними критеріями  
Потенціал підприємства як об'єкт управління.  
Структура та функції елементів потенціалу.  
Оптимізація структури потенціалу.  
Тема 6. Маркетингова діяльність в системі управління підприємством  
Сутність процесу управління маркетингом.  
Поведінка споживача як фактор управління маркетингом.  
Засади розробки маркетингової стратегії.  
Побудова організаційної структури відділів маркетингу.  
Тема 7. Системний аналіз та системний підхід в організації діяльності  
підприємства  
Понятійна база системного аналізу та системного підходу.  
Суть прийомів системного аналізу та його послідовність.  
Принципи системного аналізу.  
Алгоритм системного аналізу.  
Методи системного аналізу та їх суть.

## Структура навчальної дисципліни «Управлінська економіка»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти економічної діяльності управлінського персоналу</b>														
Тема 1. Концептуальні засади управлінської економіки	1	8	2	2			4	10	2	2				6
Тема 2. Особливості функціонування організаційних структур в управлінні підприємствами	2	8	2	2			4	6						6
Тема 3. Альтернативні моделі поведінки виробничого підприємства в ринковому середовищі	3	8	2	2			4	6						6
Тема 4. Управління економічною власністю суб'єктів господарювання	4	8	2	2			4	10	2					8
Тема 5. Системний підхід до управління персоналом	5	8	2	2			4	8						8
Тема 6. Методичні засади антикризового управління підприємствами	6	8	2	2			4	8						8
Тема 7: Управління земельними ресурсами – завдання, функції та принципи	7	8	2	2			4	8						8
Разом за змістовим модулем 1	56		14	14			28	56	4	2				50
<b>Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти управлінської економіки</b>														
Тема 1. Управлінські рішення при різних		8	2	2			4	10	2					8

умовах господарювання (визначеності, ризику, невизначеності)													
Тема 2. Оцінка виробничих функцій в системі управління підприємством		8	2	2			4	8					8
Тема 3. Механізми формування та управління витратами через центри відповідальності		8	2	2			6	10	2				8
Тема 4. Управління фінансово-кредитним забезпеченням підприємств		8	2	2			4	10		2			8
Тема 5. Теоретико-методологічна модель управління потенціалом за вартісними критеріями		8	2	2			4	8					8
Тема 6. Маркетингова діяльність в системі управління підприємством		8	2	2			4	8					8
Тема 7. Системний аналіз та системний підхід в організації діяльності підприємства		14	4	4			6	10		2			8
Разом за змістовим модулем 2	64		16	16			32	64	4	4			56
Усього годин	120		30	30			60	120	8	6			106
Курсовий проект (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин	120		30	30			60	120	8	6			106

#### 4. Теми семінарських занять не передбачено навчальним планом

## 5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка моделі оптимальної послідовності операційних функцій	2
2	Методичні основи обчислення собівартості окремих видів продукції	2
3	Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	2
4	Оптимізація форми організаційної структури підприємств і організацій	2
5	Перспективне та оперативне планування виробництва	4
6	Бізнес-планування та управління бізнес-проектами	2
7	Організаційне управління (розробка статутних документів, інструкцій, визначення функцій центрального апарату управління й окремих підрозділів тощо.)	2
8	Управління персоналом	2
9	Управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства	2
10	Матеріально-технічне забезпечення	2
11	Концептуальна модель процесу антикризового управління підприємством	2
12	Методи зниження ризиків	2
13	Розробка системи маркетингу підприємницької діяльності	2
14	Мотивація управлінського персоналу	2
	Разом	30

## 6. Теми лабораторних занять - не передбачено навчальним планом

## 7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

### *Контрольні питання*

1. Поняття та об'єкти курсу.
2. Предмет і завдання.
3. Методи науки.
4. Операційне управління малими і середніми підприємствами.
5. Корпоративні фінанси і їх використання.
6. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності
7. Конкурентоспроможність підприємств.
8. Система внутрішньогосподарського планування, його принципи та методи.
9. Перспективне планування розвитку підприємства.
10. Річне планування економічного і соціального розвитку підприємства.
11. Методика аналізу ринку та маркетингових досліджень.
12. Особливості управління персоналом, витратами та якістю.
13. Страхування і ризик в бізнесі.
14. Управління логістикою та збутом.
15. Суть управління бізнес-проектами та програмами.
16. Продуктивність праці: суть, показники, напрями підвищення.



17. Основні складові системи соціально-трудо­вих відносин.
18. Сторони та суб'єкти соціально-трудо­вих відносин.
19. Методологія стратегічного управління.
20. Якість трудового життя як критерій стану соціально-трудо­вих відносин.
21. Моделі соціально-трудо­вих відносин у міжнародній практиці.
22. Суть і завдання управлінського обліку.
23. Бренд-менеджмент та його особливості.
24. Основні положення ведення переговорів та ділова етика.
25. Суть та особливості PR та лобіювання бізнесу.
26. Регулювання економіки і політики в умовах конкуренції.
27. Основні складові трудового права та їх характеристики.
28. Корпоративна соціальна відповідальність.
29. Поняття й основні принципи організації трудо­вих процесів.
30. Поділ праці, його класифікація та межі поділу праці.
31. Кооперація праці та її форми.
32. Форми організації трудо­вих колективів та їх класифікація.
33. Умови праці й фактори їх формування.
34. Режим праці й відпочинку, періоди працездатності людини.
35. Поняття й види робочих місць, їх організація та обслуговування.
36. Доходи населення та джерела їх формування.
37. Елементи й принципи організації оплати праці.
38. Державне регулювання оплати праці.
39. Характеристика галузевої угоди в АПК щодо регулювання соціально-трудо­вих відносин.
40. Тарифна система оплати праці, її складові та призначення.
41. Ринок праці: поняття та характеристика
42. Мотивація праці.
43. Зайнятість населення та її форми.
44. Політика зайнятості та роль держави в її реалізації.
45. Безробіття як соціально-економічне явище, його форми.
46. Соціальні захист та гарантії у сфері праці.
47. Ринок праці в соціально-економічній системі.
48. Сегментація ринку праці та його функції.
49. Історія становлення й розвитку Міжнародної організації праці.
50. Організаційна структура й порядок роботи Міжнародної організації праці.
51. Цілі й напрями діяльності Міжнародної організації праці.

*Приклад екзаменаційного білету*

<b>НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ</b>			
<b>ОС “Магістр”, напрямок підготовки “Економіка”</b>	<b>Кафедра економіки 2022-2023 навч. рік</b>	<b>ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни “Управлінська економіка”</b>	<b>Затверджую Зав. кафедри</b>  _____ (підпис) <b>Байдала В.В.</b>
<b>Екзаменаційні запитання</b> (максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне запитання)			
1. Економічні методи науки «Управлінська економіка» та характеристика монографічного, статистичного та експериментального методів.			
2. Управління трудовими ресурсами як система.			
<b>Тестові завдання різних типів</b> (максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)			

**Питання 1.** Вихідні дані для планування:

1	Забезпечення виробництва попередньо визначених провідних культур за умов недопущення погіршення якості земель, зниження їх родючості, з урахуванням вимог охорони навколишнього середовища;
2	Показники досягнутого рівня господарської діяльності та їх аналіз; контрольні цифри капіталовкладень; норми, нормативи і ліміти на ресурси;ринки збуту; нормативи податків;
3	Документація господарства за останні 5 років; планова врожайність сільськогосподарських культур; досягнутий рівень продуктивності тварин; забезпеченість трудовими ресурсами;
4	Економічні зв'язки господарства, спеціалізація підприємства, концентрація виробництва, вимоги до охорони навколишнього середовища;

**Питання 2.** Тарифна система оплати праці

1	Один з способів оплати праці
2	Це система взаємовідносин між роботодавцем і працівником
3	Вид оплати праці
4	Сукупність факторів, які визначають співвідношення між розміром оплати праці, її якістю, кваліфікацією працівника.

**Питання 3.** Визначення спеціалізації сільськогосподарського виробництва:

1	зосередження виробництва одного або кількох видів сільськогосподарської продукції на певній території;
2	форма суспільного поділу праці, спрямована на підвищення ефективності функціонування аграрних підприємств;
3	переважаючий розвиток однієї або кількох галузей у виробництві товарної продукції в окремих аграрних підприємствах, районах, областях регіонах;
4	форма організації сільського господарства, яка дає можливість зосередити виробництво нових видів продукції в окремих регіонах і підприємствах з метою одержання максимальної ефективності господарської діяльності;

**Питання 4.** Організаційно-економічна суть спеціалізації

1	Використання передових та прогресивних технологій виробництва продукції
2	Полягає в суспільному поділі праці, що зумовлює виділення певних галузей та підгалузей відповідно до потреб суспільства
3	Вона визначає найкращі шляхи розвитку підприємства на перспективу
4	Забезпечення виробництва продукції з найбільшим коефіцієнтом товарності

**Питання 5.** Додаткову оплату праці нараховують за:

1	Якість, стислі строки виконання робіт, підвищена оплата на важливих роботах, стаж, класність, кваліфікацію, надбавки на шкідливих роботах та нарізних видах транспорту
2	Збереження та ефективного використання техніки, економію енергоресурсів та інших прямих затрат, високі врожаї та прибутки, навчання молодих працівників
3	відпрацьовані людино-години, стаж, класність, кваліфікацію, надбавки на шкідливих роботах, високі врожаї та прибутки, навчання молодих спеціалістів
4	Обсяги виконаних робіт, кількість виробленої продукції, відпрацьовані людино-години

**Питання 6.** Як визначається загальна сума заробітку трудового колективу в кінці року.

А. Шляхом множення акордної розцінки на	1. коефіцієнт трудової участі
Б. Шляхом ділення акордної розцінки на	2. обсяг виробленої продукції
	3. кількість середньорічних працівників
	4. обсяг робіт в еталонних гектарах

**Питання 7.** За звітний період обсяг виробництва цеху збільшився на 16%, а сукупні витрати зросли з 380 000 грн. до 440 000 грн.

- Розподілити загальні витрати звітного періоду на змінні та постійні на основі їх динаміки.

- Обчислити планові витрати, якщо обсяг виробництва в плановому періоді зросте на 10%.

**Питання 8.** Визначити приріст урожайності ячменю за рахунок додаткової кількості внесених добрив, якщо заплановано внести N15 P20 K20 кг.д.р. Винос поживних речовин з ґрунту для утворення 1 ц основної і побічної продукції: N2,5 P1,1 K2,2 кг.д.р.

**Питання 9.** Розрахувати мінімальну годинну та змінну тарифну ставку оплати праці механізатора 5 розряду, якщо мінімальна заробітна плата в державі – 1218 грн/міс; річний норматив часу – 2002 год; міжгалузевий коефіцієнт – 1,02; міжрозрядний коефіцієнт – 1,55; міжпосадовий коефіцієнт - 1,29.

**Питання 10.** Визначити фонд оплати праці механізатора I класу, стаж роботи 11 років на луценні стерні, якщо норма виробітку 16,3 га/зм, фактично виконано 18 га, тарифна ставка оплати праці 47,70 грн/год. Нарахування на заробітну плату 21,5%.

## 8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні (лекція, пояснення, бесіда тощо);
- наочні (ілюстрація, презентація, демонстрація тощо);
- практичні (практичні роботи, реферати, розрахунково-графічні, розрахункові роботи, вправи тощо);
- репродуктивні;
- творчі або проблемно-пошукові;
- стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

## 9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 року, протокол № 5, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму тощо, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту) .

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

### 10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів
90 - 100	Відмінно
74 - 89	Добре
60 - 73	Зараховано
0 - 59	Задовільно

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни  $R_{\text{дис}}$  (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи  $R_{\text{НР}}$  (до 70 балів):  $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$ .

## 11. Методичне забезпечення

В ході вивчення дисципліни «Управлінська економіка» студенти будь-якої форми навчання можуть використовувати наступне методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс:

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2041>;

2. Балан О.Д. Методичні вказівки для виконання практичних занять з дисципліни «Управлінська економіка». – К.: ЦП «Компринт» 2018. – 69 с.;

3. Балан О.Д. Методичні вказівки для виконання практичних занять з дисципліни «Управлінська економіка». – К.: ЦП «Компринт» 2018. – 69 с.

## 12. Рекомендована література

– основна:

1. Управлінська економіка. Навч. посіб. Н.Ю. Іванова, Т.К.Кузнецова, Н.М.Соколова. К.: Логос, 2016. 132 с.

2. Економіка і підприємництво, менеджмент. [В.А. Ткачук, С.М. Рогач, О.Д. Балан та ін.]. К.: ЦП “Компринт”, 2020. 488 с.

3. Економіка праці і соціально-трудова відносини: підручник. [О.В. Шкільов, О.Д. Балан, В.А. Ткачук та ін.; за ред. О.В. Шкільова. К.: ЦП “Компринт”, 2015. 750 с.

4. Економічне управління підприємством: навч. посіб. Н.М. Євдокимова, Л.П. Батенко, В.А. Верба та ін.; за заг. ред. Н.М. Євдокимової. К.: КНЕУ, 2018. 327 с.

5. Кузьмін, О. Є. Управління витратами на підприємствах: навч. посіб. О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, У.І. Когут; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Вид-во Львів політехніки, 2014. 243 с.

6. Майер Д.М. Основні проблеми економіки розвитку. Д.М. Майер, Джемс Е. Раух, за ред. А. Філіпенко: пер. з англ. Даніела Олесевич. К.: Вид-во "Либідь", 2003. 684 с.

7. Прус, Л. Р. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. Прус Л.Р.; ПВНЗ «Ун-т економіки і підприємництва». Хмельницький : Метод.-вид. центр ПВНЗ «УЕП», 2010. 364 с.

8. Управління проектами в підприємницьких структурах: навч. посіб. В.Р. Кучеренко та ін.; Одес. нац. екон. ун-т. 2-ге вид., випр. і перероб. Астропринт, 2013. 268 с.

9. Економіка підприємства: підручник, під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.

10. Козирєва О.В. Управління потенціалом підприємства. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня

вищої освіти за спеціальністю 073 Управління та адміністрування. – Х.: Вид-во НФаУ. – 2019. – 41 с.

**– допоміжна:**

1. Бушуєв, С. Д. Управління програмами інноваційного розвитку на основі систем знань Р2М: конспект лекцій для студ., які навчаються за спец. «Управління проектами». Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. К.: КНУБА, 2013. 91 с.

2. Бикова, В. Г. Оцінка та управління фінансово-економічним потенціалом підприємств загальнодержавного значення: монографія В.Г. Бикова. Наука і освіта, 2018. 108 с.

3. Верхоглядова, Н.І. Управління трудовим потенціалом підприємств: монографія Н.І. Верхоглядова, Н.А. Іваннікова, О.В. Лаврінченко. Дніпропетровськ. Пороги, 2007. 284 с.

4. Головкова, Л.С. Сукупний економічний потенціал корпорації: формування та розвиток: монографія. Л.С. Головкова. Запоріжжя: Вид-во КПУ, 2019. 340 с.

5. Григор'єва, Л.В. Формування структури маркетингового потенціалу підприємств легкої промисловості: монографія / Л. В. Григор'єва. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2011. 344 с.

6. Гудзинський, О. Д. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект): монографія. О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко. К.: ІПК ДСЗУ, 2010. 212 с.

7. Механізм управління потенціалом інноваційного розвитку промислових підприємств: монографія, за ред. Ю.С. Шипуліної. Суми: ТОВ «ДД «Папірус»», 2012. 458 с.

### **13. Інформаційні ресурси**

1. [www.fpsu.org.ua](http://www.fpsu.org.ua) (Інтернет-сторінка Федерації професійних спілок України).

2. [www.fr-agro.org.ua](http://www.fr-agro.org.ua) (Інтернет-сторінка Федерації роботодавців АПК та продовольства України).

3. [www.fru.net.ua](http://www.fru.net.ua) (Інтернет-сторінка Федерації роботодавців України).

4. [www.lir.lg.ua](http://www.lir.lg.ua) (Інтернет-сторінка Державної установи «Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин»).

5. [www.minagro.gov.ua](http://www.minagro.gov.ua) (Інтернет-сторінка Міністерства аграрної політики та продовольства України).

6. [www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua) (Інтернет-сторінка Міністерства соціальної політики України).

7. [www.nspp.gov.ua](http://www.nspp.gov.ua) (Інтернет-сторінка Національної служби посередництва і примирення).

8. [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) (Інтернет-сторінка Верховної Ради України).

9. [www.uapp.kiev.ua](http://www.uapp.kiev.ua) (Інтернет-сторінка Українського науково-дослідного інституту “Украгропромпродуктивність”).

10. [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (Інтернет-сторінка Державної служби статистики України).